

ประโยค ป.ธ. ๓

แปล มคธเป็นไทย

สอบครั้งที่ ๒ วันที่ ๗ มิถุนายน ๒๕๖๓

แปล โดยพยัญชนะ

๑. โส หิ สาวคถีวาสิ อุปาสโก ปณฺจสตุอุปาสกปริวารโ เอกทิวสํ
 เต อุปาสเก อาทาย ชมฺมสฺสวณฺตถาย วิหาริ คนฺตฺวา เรวตฺตเถรสฺส
 สนฺติเก ชมฺมํ โสตุกาโม หุตฺวา เรวตฺตเถรํ วนฺทิตฺวา นิสิตฺวา โส ปนายสฺมา
 ปฐิสฺสถานานารามโ สิทโ วิย เอกจโร ตสฺมา เตน สทฺธิ น กิณฺจ
 กเถสิฯ โส อัยฺ เถโร น กิณฺจ กเถสิติ กุทฺโธ อญฺจาย สาริปฺตฺตเถรสฺส
 สนฺติกํ คนฺตฺวา เอกมนฺตํ จิตฺโต เถเรน เกนฺตฺเถน อากตฺตถาติ วุคฺเต
 ฆนฺเต อหํ อิมเ อุปาสเก อาทาย ชมฺมสฺสวณฺตถาย เรวตฺตเถรํ อุปสงฺกมึ
 ตสฺส เม เถโร น กิณฺจ กเถสิ โสหํ ตสฺส กุชฺฌิตฺวา อิชาคโต ชมฺมํ
 เม กเถถาติ อาหฯ อถ เถโร เตนหิ อุปาสกา นิสิตฺถาติ พหุํ กตฺวา
 อภิชรฺมมกถํ กเถสิฯ อุปาสโก อภิชรฺมมกถา นาม อติสณฺหา อติสุขฺมา
 เถโร พหุํ อภิชรฺมมเมว กเถสิ อมฺหากํ อิมินา โโก อตุโถติ กุชฺฌิตฺวา
 ปริสํ อาทาย อานนฺทเถรสฺส สนฺติกํ อคฺมาสิ เถเรนาปิ ที อุปาสกาติ
 วุคฺเต ฆนฺเต มยํ ชมฺมสฺสวณฺตถาย เรวตฺตเถรํ อุปสงฺกมิมฺหา ตสฺส
 สนฺติเก อถลาปสฺสลาปมคฺคปิ อลภิตฺวา กุทฺธา สาริปฺตฺตเถรสฺส สนฺติกํ
 อากมิมฺหา โสปี โน อติสณฺหํ พหุํ อภิชรฺมมเมว กเถสิ อิมินา อมฺหากํ
 โโก อตุโถติ เอตฺสฺสาปิ กุชฺฌิตฺวา อิชาคตฺมฺห กเถหิ โน ฆนฺเต
 ชมฺมกถนฺติฯ เตนหิ นิสิตฺวา สฺฆนาถาติฯ

แปล โดยอรรถ

๒. เถโร เตสํ สุวิญญะยํ กตฺวา อปฺปกเมว ฃมฺมํ กเถสิ ฯ เต
 เถรสฺสาปี กุชฺฉิตฺวา สตฺถุ สฺนฺตีกํ คนฺตฺวา วนฺทิตฺวา เอกมนฺตํ นิสิตฺตํ ๑
 อถ เน สตฺถา อห กสฺมา อุปาสกา อากตฺตเถติ ฯ ฃมฺมสฺสวณฺตเถย
 ฆนฺเตติ ฯ สฺโต ปน โว ฃมฺโมติ ฯ ฆนฺเต มยฺ อาทิโต เรวตฺตเถริ
 อุปฺสงฺกมิมฺหา โส อมฺเหหิ สทฺธิ น กิณฺจิก กเถสิ ตสฺส กุชฺฉิตฺวา
 สารีปฺตฺตเถริ อุปฺสงฺกมิมฺหา เตน โน พหุ อภิฃมฺโม กเถโต ตํ
 อสฺลลกฺเขตฺวา กุชฺฉิตฺวา อานนฺทเถริ อุปฺสงฺกมิมฺหา เตน โน อปฺปมตฺตโกว
 ฃมฺโม กเถโต ตสฺสาปี กุชฺฉิตฺวา อีชาคตฺมหาติ ฯ สตฺถา ตสฺส กถํ สฺตฺวา
 อตฺถ ไปราณฺโต ปฏฺจาย อัจฉินฺนเมเวตํ ตฺถเหฏฺถมฺปิ พหุถถปี มนฺทกถปี
 ครหนฺติเชว เอกนฺตํ ครหิตฺพุโพเยว หิ ปสฺสิตฺพุโพเยว วา นตฺถิ ราชานปี
 เอกจฺเจ นินฺทนฺติ เอกจฺเจ ปสฺสนฺติ มหาปจฺจิมปี จนฺทิมสุริเยปี อากาสาทโยปี
 จตฺตฺปปริสฺมชฺฉเ นิสิตฺตฺวา ฃมฺมํ กเถนฺตํ สมนฺทาสมฺพุทฺธิปี เอกจฺเจ นินฺทนฺติ
 เอกจฺเจ ปสฺสนฺติ อนฺธพาลานํ หิ นินฺทา วา ปสฺสา วา อปฺปมาณํ
 ปณฺทิตฺเตน ปน เมธาวินา นินฺทิตฺโต นินฺทิตฺโต นาม ปสฺสิตฺโต ปสฺสิตฺโต
 นาม โหตีติ วตฺวา อีมา กถา อภาสิ ฯ

ให้เวลา ๔ ชั่วโมง กับ ๑๕ นาที.

เฉลย ประโยค ป.ธ. ๓

แปล มครเป็นไทย

แปล โดยพยัญชนะ

๑. ดังจะกล่าวโดยพิสดาร อ.อดุละนั้น เป็นอุบาสก ผู้อยู่ในเมืองชื่อว่า สาวัตถิโดยปกติ ผู้มีอุบาสกมีร้อยห้าเป็นประมาณเป็นบริวาร เป็น พาเอาแล้ว ซึ่งอุบาสก ท. เหล่านั้น ไปแล้ว สู่วิหาร เพื่อต้องการแก้อันฟังซึ่งธรรม ในวันหนึ่ง เป็นผู้ใคร่เพื่ออันฟังซึ่งธรรม ในสำนัก ของพระเถระชื่อว่าเรวตะ เป็น ไหว้แล้ว ซึ่งพระเถระชื่อว่าเรวตะ นั่งแล้ว ฯ ก็ อ.พระเถระชื่อว่าเรวตะ ผู้มีอายุ นั้น เป็นผู้มี ความหนักแน่นเป็นที่มายินดี เป็นผู้เที่ยวไปผู้เดียว รวากะ อ.ราชสีห์ ย่อมเป็น เพราะเหตุ นั้น อ.พระเถระนั้น ไม่กล่าวแล้ว ซึ่งคำอะไร ๆ กับด้วยอุบาสก นั้น ฯ อ.อุบาสกนั้น ผู้โกรธแล้วว่า อ.พระเถระนี้ ไม่กล่าวแล้ว ซึ่งคำ อะไร ๆ ดังนี้ ลูกขึ้นแล้ว ไปแล้ว สู่นัก ของพระเถระชื่อว่า สารินุตตร ยินแล้ว ณ ที่สุดส่วนข้างหนึ่ง, ครั้นเมื่อคำว่า อ.ท่าน ท. เป็นผู้มาแล้ว ด้วยความต้องการอะไร ย่อมเป็น ดังนี้ อันพระเถระกล่าวแล้ว กล่าวแล้วว่า ข้าแต่ท่านผู้เจริญ อ.กระผม พาเอาแล้ว ซึ่งอุบาสก ท. เหล่านี้ เข้าไปหาแล้ว ซึ่งพระเถระชื่อว่าเรวตะ เพื่อต้องการแก้อันฟังซึ่งธรรม อ.พระเถระ ไม่กล่าวแล้ว ซึ่งคำอะไร ๆ แก่กระผม นั้น อ.กระผม นั้น โกรธแล้ว ต่อพระเถระนั้น เป็นผู้ มาแล้ว ในที่นี้ ย่อมเป็น อ.ท่าน ขอจงกล่าว ซึ่งธรรม แก่กระผม ดังนี้ ฯ ครั้งนั้น อ.พระเถระ กล่าวแล้วว่า คุณก่อนอุบาสก ท. ถ้าอย่างนั้น อ.ท่าน ท. จงนั่งเถิด ดังนี้ กล่าวแล้ว ซึ่งอภิธรรมกถา กระทำ ให้เป็นถ้อยคำมาก ฯ อ.อุบาสก โกรธแล้วว่า ชื่อ อ.อภิธรรมกถา เป็นถ้อยคำอันละเอียดยิ่ง เป็นถ้อยคำอันสุขุมยิ่ง ย่อมเป็น อ.พระเถระ กล่าวแล้ว ซึ่งอภิธรรม อันมาก นั้นเที่ยว อ.ประโยชน์ อะไร ด้วยอภิธรรม นี้ มีอยู่ แก่เรา ท. ดังนี้

พาเอาแล้ว ซึ่งบริษัท ได้ไปแล้ว ผู้สำนัก ของพระเถระชื่อว่าอานนท์, ครั้นเมื่อคำว่า คุณก่อนอุบาสก อ.อะไร ดังนี้ แม้อันพระเถระ กล่าวแล้ว กล่าวแล้วว่า ข้าแต่ท่านผู้เจริญ อ.กระผม ท. เข้าไปหาแล้ว ซึ่งพระเถระชื่อว่า เรวตะ เพื่อต้องการแก้อันฟังซึ่งธรรม, อ. กระผม ท. ไม่ได้แล้ว ซึ่งเหตุ แม้สักว่าการสนทนาและการปราศรัย ในสำนัก ของพระเถระนั้น โกรธแล้ว มาแล้ว ผู้สำนัก ของพระเถระชื่อว่าสารีบุตร อ.พระเถระ แม้นั้น กล่าวแล้ว ซึ่งอภิธรรม อันมาก อันละเอียดยิ่ง นั้นเทียว แก่กระผม ท. อ.กระผม ท. โกรธแล้ว ต่อพระเถระ แม้นั้น ว่า อ.ประโยชน์ อะไร ด้วยอภิธรรม นี้ มีอยู่ แก่เรา ท. ดังนี้ เป็นผู้มาแล้ว ในที่นี้ ย่อมเป็น ข้าแต่ท่านผู้เจริญ อ.ท่าน ขอจงกล่าว ซึ่งธรรมกถา แก่กระผม ท. ดังนี้ ฯ อ.พระเถระ กล่าวแล้วว่า ถ้าอย่างนั้น อ.ท่าน ท. นั่งแล้ว จงฟัง ดังนี้ ฯ

แปล โดยอรรถ

๒. พระเถระแสดงธรรมแก่พวกเขาแต่น้อย ๆ ทำให้เข้าใจง่าย ๆ พวกเขา โกรธเมื่อต่อพระเถระแล้ว ก็ไปยังสำนักพระบรมศาสดา ถวายบังคมแล้ว นั่ง ณ ส่วนข้างหนึ่ง ฯ ลำดับนั้น พระบรมศาสดาตรัสกะพวกเขาว่า อุบาสกทั้งหลาย พวกท่านมาทำไมกัน ฯ พวกอุบาสก กราบทูลว่า พวกข้าพระองค์ มาเพื่อต้องการฟังธรรม พระเจ้าข้า ฯ พระบรมศาสดา ตรัสว่า ก็พวกท่านฟังธรรมแล้วหรือ ฯ พวกอุบาสก กราบทูลว่า ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ เบื้องต้น พวกข้าพระองค์เข้าไปหาพระเรวตะเถระ ท่านไม่กล่าวอะไร กับพวกข้าพระองค์เลย พวกข้าพระองค์โกรธท่านแล้ว จึงเข้าไปหาพระสารีบุตรเถระ พระเถระนั้น แสดงอภิธรรมแก่พวกข้าพระองค์มากมาย พวกข้าพระองค์กำหนดอภิธรรมนั้นไม่ได้ จึงโกรธแล้วเข้าไปหาพระอานนทเถระ พระเถระนั้น แสดงธรรมแก่พวกข้าพระองค์น้อยนัก พวกข้าพระองค์โกรธเมื่อต่อท่าน แล้วมาในที่นี้ ฯ

พระบรมศาสดา ทรงสดับถ้อยคำของเขาแล้ว จึงตรัสว่า อตุละ ชื่อนั้น เขาเคยประพฤติกันมาแต่โบราณทีเดียว คนทั้งหลายดำเนิน ทั้งคนนิ่ง ทั้งคนพูดมาก ทั้งคนพูดน้อยทีเดียว ด้วยว่า ผู้อันเขาพึงดำเนินอย่างเดียวกันนั้น หรือว่า ผู้อันเขาพึงสรรเสริญอย่างเดียวกัน ไม่มีเลย แม้พระราชาทั้งหลาย คนบางพวกก็นินทา บางพวกก็สรรเสริญ แผ่นดินใหญ่ก็ดี พระจันทร์และ พระอาทิตย์ก็ดี อากาศเป็นต้นก็ดี คนบางพวกนินทา บางพวกสรรเสริญ แม้พระสัมมาสัมพุทธเจ้า ผู้ประทับนั่งแสดงธรรมในท่ามกลางบริษัท ๔ คนบางพวกนินทา บางพวกสรรเสริญ ก็การนินทาหรือสรรเสริญของพวกคน อันธพาลไม่เป็นประมาธ แต่ผู้ที่ถูกบัณฑิตผู้มีปัญญาดีเตือน จึงชื่อว่า เป็นอันดีเตือน ผู้อันบัณฑิตสรรเสริญแล้ว ชื่อว่าเป็นอันสรรเสริญ ดังนี้แล้ว ได้ทรง ภาษิตพระคาถาเหล่านี้ ฯ

พระเทพปริยัติมุนี วีรพลญาณ วัดหงส์รัตนาราม
สนามหลวงแผนกบาลี

แปล
ตรวจแก้.